

Ewa Matczuk
Wojciech Morek
Tomasz Szuster

Biblioteka Politechniki Lubelskiej
Lublin, Polska

Zawsze znajdzie się więcej informacji... – katalog Biblioteki Politechniki Lubelskiej skuteczne narzędzie wyszukiwawcze

Wstęp

Postęp w komputeryzacji, digitalizacji zmienia oblicze bibliotek. Ewolucja katalogów bibliotecznych on-line jest głęboko związana z użytkownikami, dokumentami cyfrowymi i komercyjnymi witrynami internetowymi. Katalog jest nadal podstawowym produktem każdej biblioteki. Aby mógł nadal odgrywać znaczącą rolę musi odzwierciedlać zmieniające się wzorce zachowań użytkowników. Czytelnicy oczekują, że biblioteczny system informacyjno-wyszukiwawczy, którego kluczowym elementem jest katalog, będzie posiadał narzędzia znane z serwisów internetowych. Dzięki zastosowaniu nowych technologii użytkownicy dostają coraz lepsze narzędzia do wyszukiwania informacji. Obecnie katalogi to systemy dostosowane do potrzeb użytkowników sieci 2.0, których podstawowymi cechami i funkcjami są: łatwy w obsłudze interfejs umożliwiający wyszukiwanie informacji za pośrednictwem jednego okna, fasetowa nawigacja, szeregowanie rezultatów według ich adekwatności, sprawdzanie pisowni i spersonalizowane zawężanie wyników wyszukiwawczych¹. Ponadto katalogi nowej generacji powinny posiadać nowoczesny interfejs umożliwiający graficzne prezentowanie okładek publikacji, możliwość dodawania rekomendacji, recenzji oraz tagów, kanał dystrybucji treści – RSS (Really Simple

¹ G. Gmiterek, *Katalogi OPAC «następnej generacji»: charakterystyka, różnorodność i możliwości ich wykorzystania*, W: *Biblioteka, książka, informacja i Internet 2010*, praca zbiorowa pod red. Z. Osińskiego, Lublin 2010, s. 10.

Sindication), powinny być zintegrowane z serwisami społecznościowymi², natomiast każdy pojedynczy opis bibliograficzny powinien posiadać własny, widoczny dla wyszukiwarek adres URL (tzw. permalink)³. Katalog Biblioteki Politechniki Lubelskiej (dalej: BPL) zdaniem autorów spełnia cechy katalogu nowej generacji, charakteryzuje go intuicyjna obsługa, proste wyszukiwanie, a wyniki sortowane są według trafności wyszukiwań.

Funkcjonalności katalogu

W niniejszym artykule omówiono funkcjonalności i narzędzia wyszukiwawcze katalogu BPL w odniesieniu do cech katalogów nowej generacji. Analizie poddano raporty z 2016 roku z Google Analytics, którego kod śledzący został podłączony do oprogramowania katalogu Chamo, dane z dziennika oprogramowania katalogu, wywiady przeprowadzone wśród studentów w grudniu 2016 oraz w styczniu i lutym 2017 roku oraz ankietę z 2015 roku. Podczas badań pod uwagę wzięto następujące kryteria: sposoby wyszukiwań, rozpoczęcie sesji wyszukiwawczej, wykorzystanie wyszukiwania: w hasłach, zaawansowanego, fasetowego oraz ogólne wykorzystanie strony katalogu, źródła odwiedzin i skuteczność narzędzi wyszukiwawczych w katalogu. Badania zostały wykonane w celu poznania funkcjonalności katalogu, analizy strategii poszukiwań użytkowników oraz skuteczności wykorzystywanych narzędzi.

Katalog komputerowy w BPL funkcjonuje od 1996 roku. Do 2014 roku oprogramowanie dostarczała firma VTLS. Obecny interfejs katalogu obsługiwany w oprogramowaniu Chamo systemu Virtua firmy Innovative został uruchomiony we wrześniu 2015 roku. Zanim udostępniono katalog dla społeczności akademickiej, przeprowadzono szczegółowe szkolenia dla bibliotekarzy. Dla wszystkich użytkowników przygotowano ulotki, pomoc w formie prezentacji na stronie www biblioteki a dla studentów rozpoczynających studia opracowano szkolenia z obsługi katalogu.

² P. Murray, *Discovery tools and the OPAC*, PowerPoint presentation at NISO forum on next generation discovery tools: new tools, aging standards, available [online], [dostęp 27.01.2017]. Dostępny w: <http://dljtj.org/article/discovery-layer-video-tour/>.

³ G. Gmiterek, *Katalogi OPAC «następnej generacji»: charakterystyka, różnorodność i możliwości ich wykorzystania*, W: *Biblioteka, książka, informacja i Internet 2010*, praca zbiorowa pod red. Z. Osińskiego, Lublin 2010, s. 11.

Rys. 1. Strona internetowa katalogu Biblioteki Politechniki Lubelskiej
Źródło własne.

Czytelnicy mają możliwość obsługi własnego konta. Po zalogowaniu mogą aktualizować swoje dane (np. e-mail, numer telefonu), zgłosić zagubienie karty, zamawiać, prolongować, anulować rezerwację oraz otrzymywać wiadomości od bibliotekarza bezpośrednio na konto biblioteczne. Użytkownicy otrzymują również powiadomienia o zbliżającym się terminie zwrotu wypożyczonej publikacji na pocztę e-mail. Na koncie czytelnika przechowywana jest historia wszystkich jego transakcji. Dostępna też jest możliwość spersonalizowania wyszukiwań za pomocą opcji «Zapisz jako Moje wyszukiwanie». Mogą tworzyć i zapisywać zestawienia wyszukanych publikacji, gromadzić wyniki wyszukiwania w schowku. Te dwie ostatnie opcje umożliwiają wysyłanie danych do pliku lub na skrzynkę pocztową.

W katalogu dostępne są narzędzia wyszukiwawcze takie, jak: wyszukiwanie proste, w hasłach, zaawansowane oraz fasetowe. W wyszukiwaniu fasetowym jest dodatkowa możliwość dodania terminu w specjalnym polu wyszukiwawczym. Wyniki można sortować oraz filtrować. Aby ułatwić użytkownikowi wyszukiwanie na każdej stronie katalogu znajduje się pomoc tekstowa, opcja zmiany lokalizacji i języka, oraz możliwość rozmowy z bibliotekarzem poprzez komunikator LiveChat. Aplikacja ta została opracowana w BPL. Jest to usługa komunikacji bezpośredniej. Czytelnik wysyła pytania w czasie rzeczywistym, bez potrzeby logowania się. W komunikatorze udzielamy wskazówek z zakresu informacji naukowej,

rozstrzygamy wątpliwości w trakcie korzystania z bibliotecznej strony www, kierujemy do odpowiednich działów lub bibliotekarzy.

Katalog BPL posiada elementy, które wzbogacają i umożliwiają wyszukiwanie intuicyjne oraz narzędzia charakterystyczne dla systemów nowej generacji:

- Jeden punkt dostępu do wszystkich materiałów bibliotecznych – katalog oferuje jeden punkt dostępu do wszystkich materiałów bibliotecznych zarówno drukowanych, elektronicznych, dostępnych w Bibliotece Cyfrowej Politechniki Lubelskiej (dalej: BC PL), Ibuk oraz wybranych tytułów czasopism dostępnych w postaci elektronicznej.
- Nowoczesny wygląd interfejsu WWW – obecny katalog BPL ma nowoczesny wygląd, przyjazny dla użytkownika.
- Wyszukiwanie fasetowe jest jedną z ważniejszych cech katalogu nowszej generacji. *Jest sposobem przeglądania informacji lub zawężania obszernych wyników wyszukiwania w oparciu o wielorakie właściwości*⁴. W katalogu BPL dostępne są fasety oparte na kryteriach formalnych i rzeczowych: «Treść dotyczy» (zawarte są tutaj określniki rzeczowe z hasła przedmiotowego pobierane z opisu bibliograficznego publikacji), «Typ dokumentu» (uwzględniające postać fizyczną publikacji. Użytkownik może wybrać spośród kategorii: książka, czasopismo, dokument niepublikowany, e-książka, nagranie dźwiękowe, audiobook, dokument aktualizowany, program komputerowy), «Forma dokumentu», «Rok wydania», «Język»; oraz oddzielnie utworzona faseta – «Kolekcja Biblioteki Cyfrowej PL», która zawiera dostęp do pełnych wersji elektronicznych tekstów w BC PL. Są to: publikacje naukowe, podręczniki, pomoce dydaktyczne, dysertacje Politechniki Lubelskiej (dalej: PL), materiały konferencyjne, normy branżowe oraz opisy patentowe PL. Wyjątkowość tej kolekcji polega na tym, że BC PL swoje zbiory opiera na publikacjach naukowych i dydaktycznych wydawanych na bieżąco w naszej Uczelni⁵.

⁴ S. Skórka, *Fasety na nowo odkryte. Integrowanie systemów nawigacji i organizowania informacji*, Zagadnienia Informacji Naukowe 2014, vol. 53, nr 2, s. 94.

⁵ J. Gajda, *Publikacja równoległa (tradycyjna i elektroniczna) w praktyce biblioteki akademickiej*, W: *Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów: materiały konferencyjne*, pod red. S. Wojnarowicz, B. Kasperek, Lublin 2011, s. 98.

- Dodatki (spisy treści, okładki) – katalogi biblioteczne powinny zawierać okładki książek, których umieszczanie jest ograniczone prawem autorskim. Katalog BPL posiada okładki ze względu na współpracę z centralnym katalogiem zbiorów polskich bibliotek naukowych NUKAT.
- Jedno pole wyszukiwawcze na każdej stronie – katalog BPL oferuje wyszukiwanie przez jedno okno do wszystkich zarejestrowanych w katalogu materiałów. Informacje są wyszukiwane po polach takich, jak: tytuł, autor, temat, a następnie w pozostałych polach opisu. Rezultatem są opisy, w których występuje poszukiwane słowo (słowa). Pole wyszukiwawcze znajduje się w górnej części strony katalogu. Występuje na każdej jego stronie: w wynikach wyszukiwania, innej lokalizacji, wyszukiwania zaawansowanego i wyszukiwania w hasłach, w zestawieniach, w schowku oraz na ekranie konta czytelnika.
- Użyteczne linki – w katalogu umieszczamy linki do spisów treści do prenumerowanych przez BPL czasopism oraz linki do kolekcji IBUK w rekordzie egzemplarza. Aktualność linków jest cały czas monitorowana przez odpowiedzialnych za to bibliotekarzy.
- Trafność/Relewancja – wyniki sortowane są według trafności. Jako pierwsze wyświetlane są rekordy, w których dane słowo kluczowe występuje w polach, takich jak: tytuł, autor, temat, a następnie w pozostałych polach opisu. Sposób sortowania można zmienić przez wybranie odpowiedniego kryterium («Ostatnio dodane», «Autor», «Tytuł, «Data wydania») w rozwijalnej liście.
- Kanał RSS – pozwala użytkownikom na łączenie się do treści, które są często aktualizowane. Dzięki czemu użytkownicy mogą mieć nowe listy książek.
- Integracja z portalami społecznościowymi – Czytelnicy mają możliwość zamieszczania informacji o danym dokumencie pochodzącym z katalogu poprzez około 180 różnych serwisów, m.in. Twitter, Facebook.
- Stałe łącza (permalink) – katalog zawiera stabilne łącze URL, które może być kopiowane, wklejane, jako stały link do danego rekordu.
- Kontakt z bibliotekarzem – użytkownicy mają możliwość kontaktu z bibliotekarzem on-line za pośrednictwem komunikatora. LiveChat jest umieszczony na stałe w dolnej części okna przeglądarki.
- Mobilność – katalog w obu wersjach językowych jest przygotowany na wersję mobilną.

Katalog BPL nie daje użytkownikom obecnie następujących możliwości i funkcjonalności, są one niedostępne lub wyłączone:

- Udział użytkowników – obecna wersja oprogramowania stwarza możliwość dodawania recenzji, komentarzy i tagów, jednakże wymaga to zaangażowania wyznaczonej osoby do koordynowania. Aktualnie w katalogu BPL ta możliwość jest wyłączona. W przyszłości planujemy większe zaangażowanie naszych użytkowników i udostępnienie możliwości tagowania i recenzowania.
- Rekomendacje/powiązane materiały – w obecnej wersji oprogramowania nie ma możliwości tworzenia propozycji w formie listy innych dokumentów odnoszących się do poszukiwanych przez czytelnika materiałów.
- Podpowiedzi przewidywanego wyszukiwania – katalog BPL nie posiada funkcji podpowiadania, takich jakie oferuje np. Google. W przypadku błędnie wpisanej frazy lub braku jej w słowniku pojawia się sugestia użycia innego słowa, prowadząc wyszukiwania już z wyszukanej propozycji słowa.

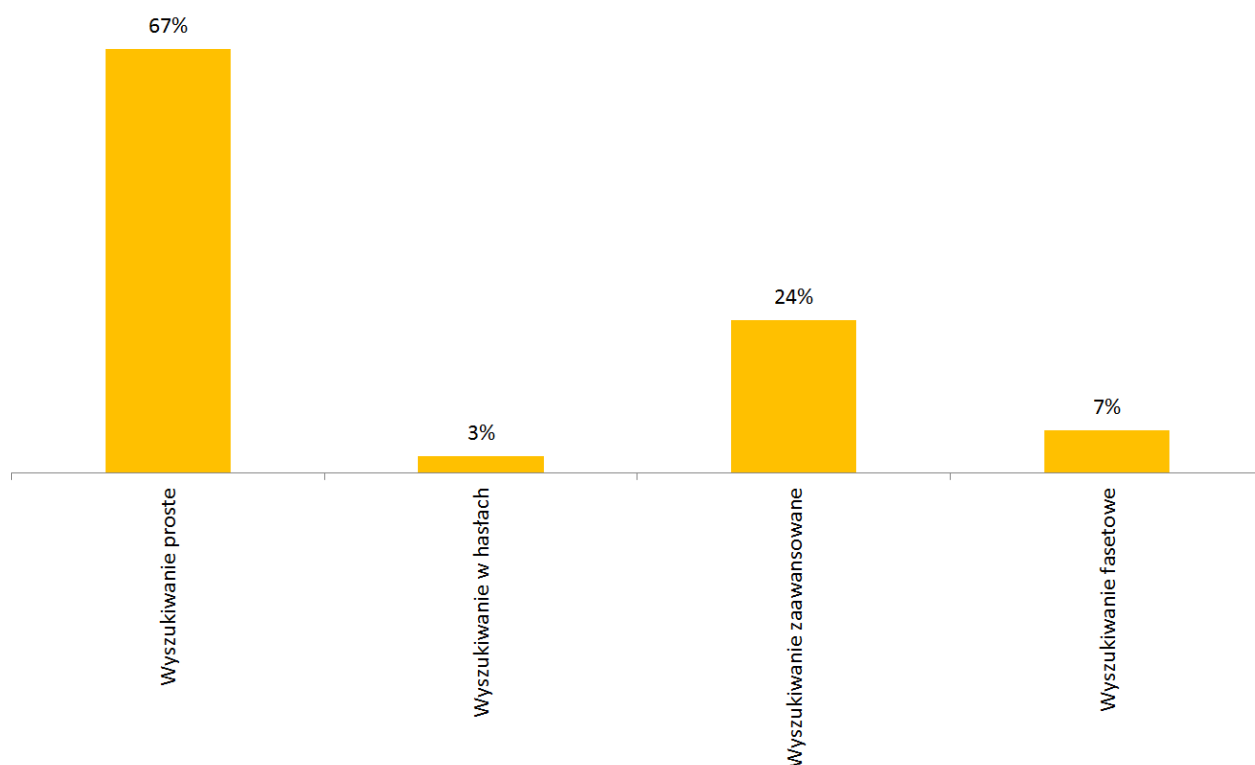
Badania wykorzystania katalogu

Przedmiotem badań było poznanie funkcjonalności katalogu. W tym celu przeprowadzono analizę strategii poszukiwań użytkowników, omówiono skuteczność wykorzystywanych oraz oferowanych narzędzi. Przeanalizowano, w jaki sposób użytkownicy wyszukują na stronie katalogu i jak rozpoczynają swoją sesję. Ponadto jak czytelnicy wykorzystują narzędzia wyszukiwawcze: w hasłach, zaawansowane oraz fasetowe. Poddano analizie ogólne posługiwanie się katalogiem oraz źródła odwiedzin.

Katalog BPL daje pełną informację o książkach, czasopismach, normach branżowych, opisach patentowych. Obejmuje też dokumenty elektroniczne dostępne na miejscu oraz zdalnie. Użytkownicy pokolenia Google, przyzwyczajeni do wyszukiwania w jednym oknie, najchętniej wykorzystują wyszukiwanie proste – 67 %, najrzadziej w hasłach – 3 % i fasetach – 7 %. W przeprowadzonych ankietach w 2015 roku w BPL, czytelnicy wskazali jedno okno wyszukiwawcze jako jedno z udogodnień korzystania z katalogu⁶. Poniższy wykres ilustruje ogólne wykorzystanie dostępnych narzędzi wyszukiwawczych. Spośród wszystkich zapytań

⁶ E. Matczuk, K. Pełka-Smętek, *Badanie poziomu satysfakcji użytkowników Biblioteki Politechniki Lubelskiej*, Bibliotekarz Lubelski, Lublin [2016], r. 58 (rok 2015/2016), s. 214.

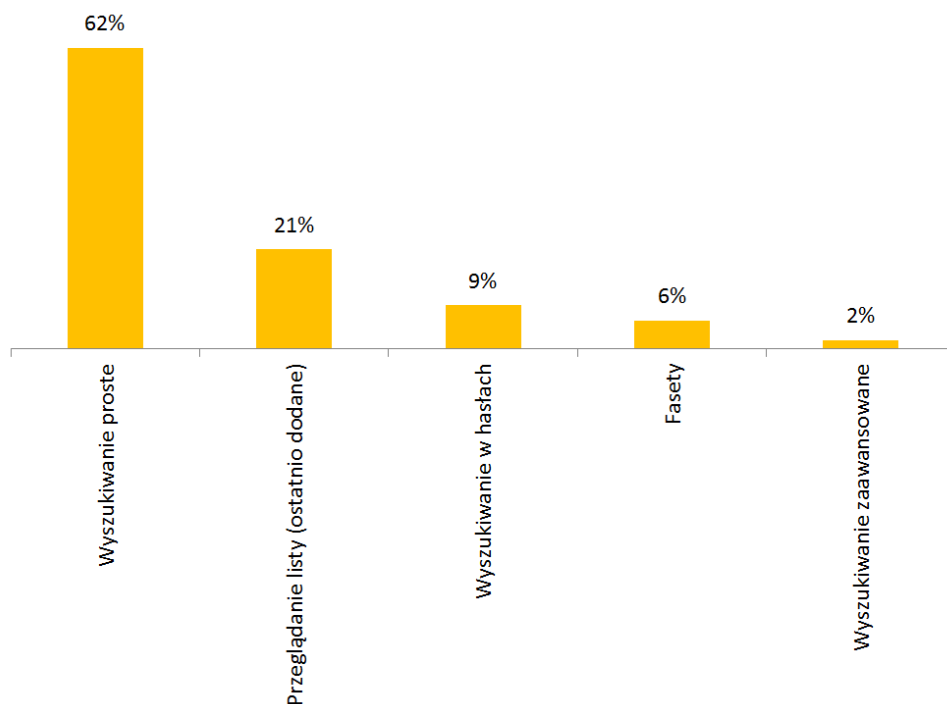
24 % użytkowników skorzystało przy wyszukiwaniu prostym z opcji dodawania znaków maskujących.

Wykres 1. Sposoby wyszukiwań w katalogu BPL

Źródło: Dane z dziennika Chamo.

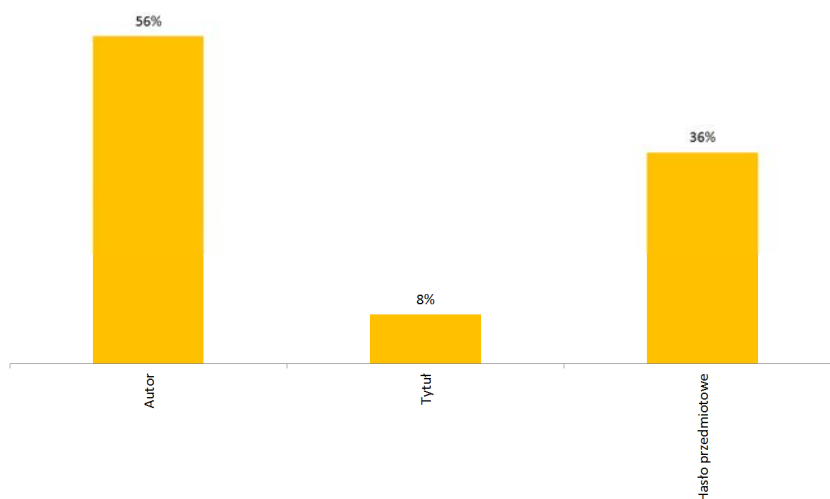
Następnym elementem, który wzięto pod uwagę, była analiza narzędzi z których korzystają użytkownicy rozpoczynający swoje wyszukiwania w katalogu podczas jednej sesji. Zdecydowana większość użytkowników rozpoczyna sesję od wyszukiwania prostego – 62 %, ponieważ jest to najprostsze i najszybsze oraz przypomina wyszukiwanie w wyszukiwarce internetowej. Czytelnicy, logując się do katalogu, zanim wpiszą terminy, przeglądają listę ostatnio dodanych publikacji – 21 %, ponieważ lista jest wyświetlana bezpośrednio po wywołaniu adresu katalogu. Następnie wchodzi do opisów bibliograficznych i opisów egzemplarzy. Znacznie mniej – 9 % użytkowników po wejściu na stronę katalogu BPL przechodzi od razu do wyszukiwania w hasłach dołączonych do opisu bibliograficznego, według kategorii: autor, tytuł, tytuł czasopisma, hasło przedmiotowe. Niewiele osób korzysta z faset, rozpoczynając swoje wyszukiwanie – tylko 6 %. Jedynie 2 % użytkowników wybiera wyszukiwanie zaawansowane.

Wykres 2. Rozpoczęcie sesji wyszukiwawczej w katalogu BPL

Źródło: Dane z dziennika Chamo.

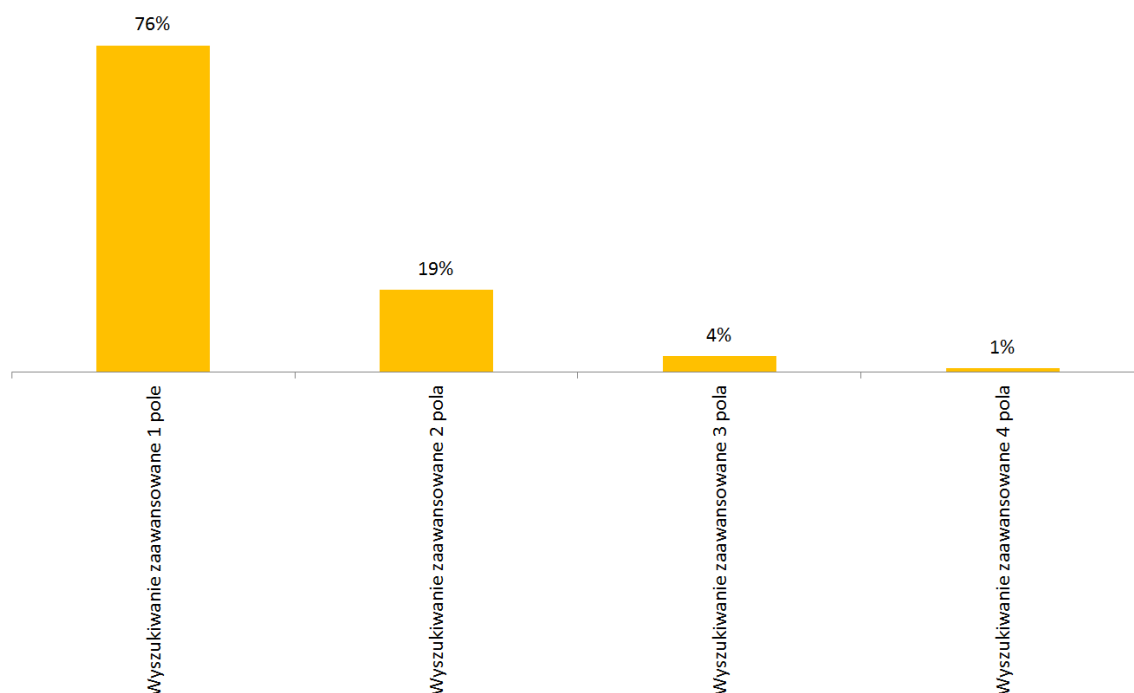
Następnie przeanalizowano korzystanie z możliwości wyszukiwania w hasłach. Użytkownicy korzystający z tego typu wyszukiwania mają możliwość wyboru jednej z kategorii: autor, tytuł, tytuł czasopisma, hasło przedmiotowe, aby skonkretyzować swoje zapytanie. Najwięcej, bo aż 56 %, skorzystało z kategorii autor. Natomiast 36 % użytkowników wybrało kategorię hasło przedmiotowe. Najrzadziej użytkownicy korzystają z kategorii tytuł – 8 %.

Wykres 3. Wykorzystanie wyszukiwania w hasłach w katalogu BPL

Źródło: Dane z dziennika Chamo.

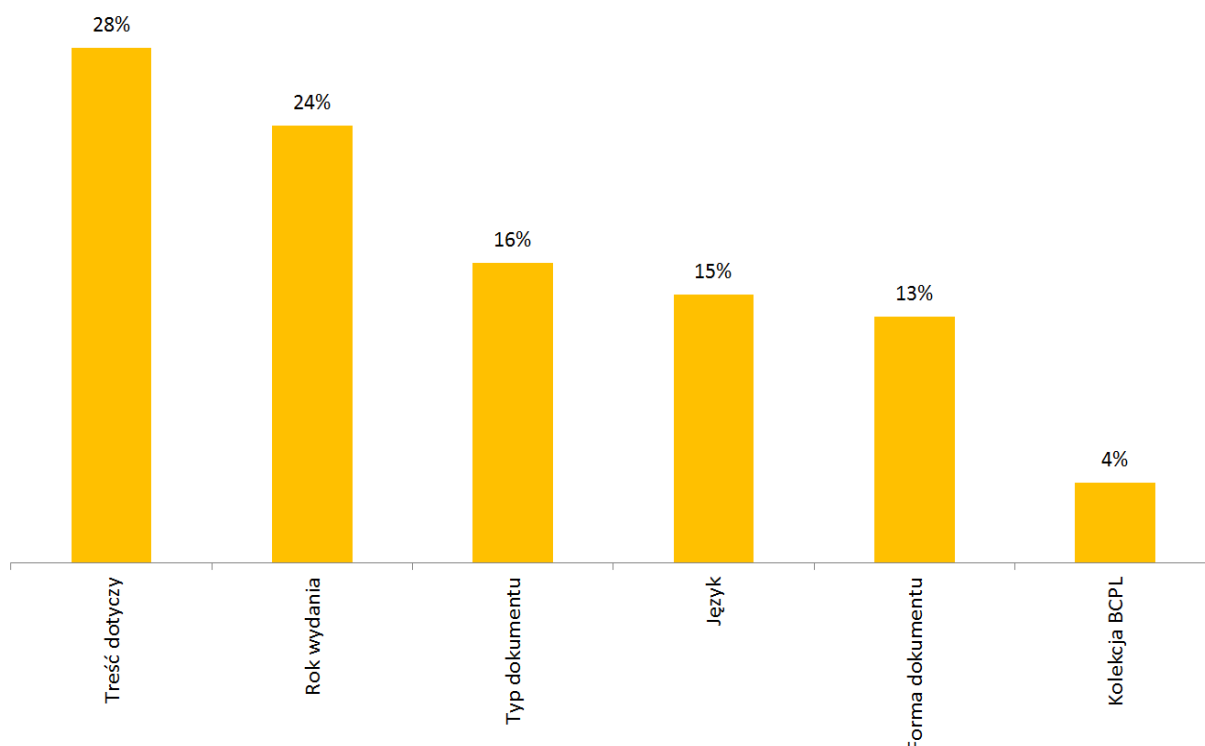
Узятковнцы маю рўннєж мўжлнвўскў скўрзстаннє в каталогу вьшукнваннє заавансаваногў. Студенцн бардзьо чўстў вьпнсьввалн термнн луб цає фразь в jednў полє вьшукнвавчє – 76 % анкетованьх, нє корьстатїаь з мўжлнвўскї фнлтрованнє оряз допрецьзовьваннє своньх вьшукнванї. Натомнєст 19 % узятковнїкў застосовало два полє вьшукнвавчє; 4 % чьтєлнїкў то цн, кўрцьхь вькорьзсталн трьхь полє; тьлїкў 1 % становнєаь узятковнцы, кўрцьхь застосовалн чьтерьхь полє вьшукнвавчє розьпачьнєаь в тен спўсўб шуканнє в каталогу.

Wykres 4. Wykorzystanie wyszukiwania zaawansowanego w katalogu BPL

Źródło: Dane z dziennika Chamo.

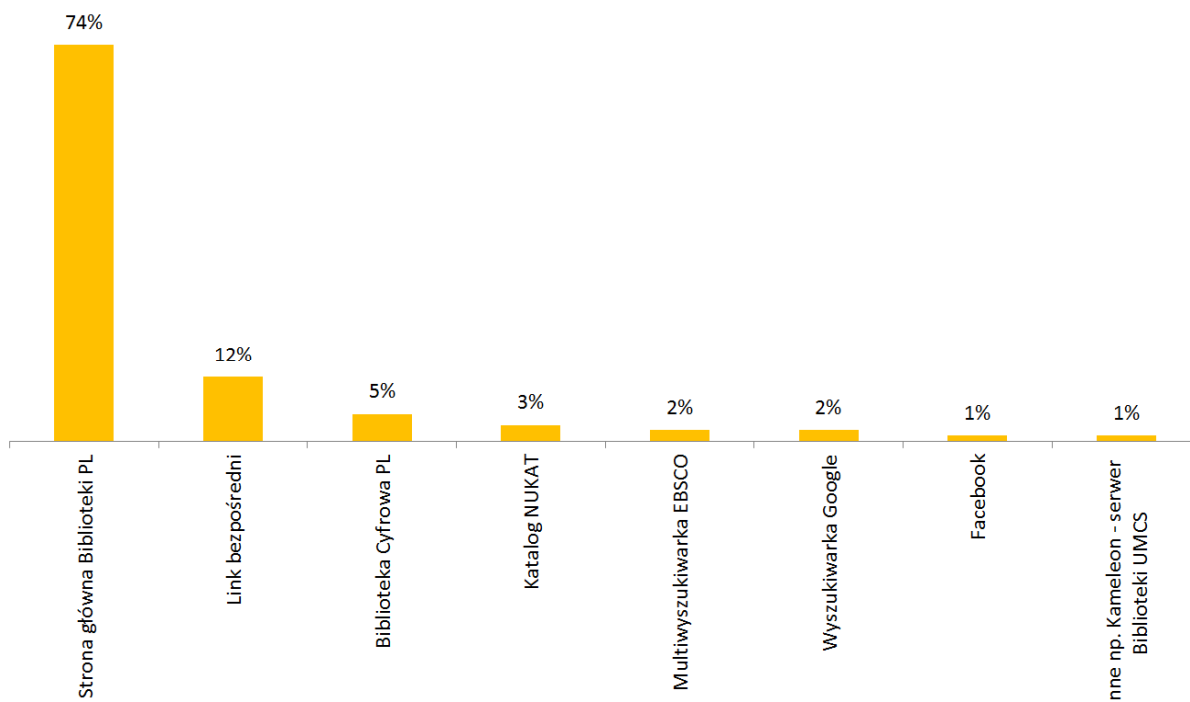
Wykorzystanie faset jako pierwszego kroku przy wyszukiwaniu jest mało popularne, niemniej nie oznacza to, że użytkownicy nie korzystają z nich w dalszych etapach swojej pracy. Czytelnicy zazwyczaj rozpoczynają swoje wyszukiwanie od wpisania frazy lub terminu w pole wyszukiwania prostego, dopiero później doprecyzowują swoje poszukiwania poprzez wybór fasety. Najwięcej użytkowników – 28 %, zastosowało fasetę «Treść dotyczy». Fasety «Rok wydania» użyło – 24 % użytkowników. Podczas wyszukiwań czytelnicy – 16 % korzystają również z faset: «Typ dokumentu». Około 13 % czytelników wybrało fasetę «Forma dokumentu», 15 % użytkowników wybrało fasetę «Język». Najmniej, tylko 4 % czytelników wybrało fasetę, która zawiera opisy bibliograficzne pozycji znajdujących się w «Kolekcji Biblioteki Cyfrowej PL».

Wykres 5. Wykorzystanie wyszukiwania fasetowego w katalogu BPL

Źródło: Dane z dziennika Chamo.

Katalog BPL jest dostępny przez stronę [www Biblioteki, multiwyszukiwarkę](http://www.Biblioteki.pollub.pl), adres – katalog.pollub.pl oraz odnośniki z różnych naszych programów i aplikacji. Ze strony głównej [www BPL](http://www.BPL) do katalogu można wejść przez link znajdujący się w lewym dolnym rogu strony lub wybierając z zakładki Zasoby link Katalog. Najczęściej użytkownicy rozpoczynają sesję wyszukiwawczą w katalogu ze strony głównej BPL – 74 %. Bezpośrednio z adresu katalogu korzysta – 12 %. Są to wejścia wygenerowane przez wpisanie adresu URL katalogu lub link do katalogu zapisany w zakładkach przeglądarki internetowej. Kolejne miejsca zajmują wejścia z Biblioteki Cyfrowej Politechniki Lubelskiej – 5 %, Katalogu Zbiorów Polskich Bibliotek Naukowych NUKAT – 3 %, multiwyszukiwarki EBSCO – 2 %, wyszukiwarki Google – 2 %, która indeksuje wyniki Katalogu BPL, Facebook – 1 %, strony Kameleon – serwer Biblioteki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej – 1 %, która zawiera linki do katalogów Bibliotek Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego i Politechniki Lubelskiej.

Wykres 6. Źródła odwiedzin katalogu BPL

Źródło: Google Analytics.

Nowoczesny katalog jest responsywny, daje możliwość przeszukiwania informacji o zbiorach bibliotecznych z urządzeń stacjonarnych i mobilnych. Najczęściej użytkownicy korzystają z komputerów stacjonarnych i laptopów – 91 %, niewielki procent – 8 % z urządzeń mobilnych np. smartfonów. A zaledwie 1 % czytelników używało tabletu do łączenia się z katalogiem.

Media społecznościowe w coraz większym stopniu służą bibliotekom w budowaniu sieci kontaktów, ale nie tylko, pomagają także w informowaniu o innych formach działalności. BPL posiada konto na Facebooku, gdzie jest udostępniany, oprócz informacji, także dostęp do Biblioteki Cyfrowej oraz katalogu. Dlatego też najwięcej użytkowników – 97% osób zalogowało się poprzez Facebook do katalogu. W innych aplikacjach, biblioteka nie posiada kont, ale czytelnicy, choć niewiele, także korzystają z katalogu, np. wchodząc przez Twitter – 1 %, Reddit – 2%.

Pod uwagę wzięto również lokalizacje, z których użytkownicy docierają do katalogu. Czytelnicy chętniej korzystają z katalogu logując się z innych miejsc niż kampus Politechniki Lubelskiej – 65 %, będąc na jego terenie – 35 % osób. Użytkownicy mieszkający w Lublinie stanowią – 72 %, pozostałe 28 % czytelnicy z innych lokalizacji.

Najtrudniej jest określić skuteczność wyszukiwań. Użytkownicy nie zawsze mają sprecyzowane potrzeby wyszukiwawcze. Mogą to być wyszukiwania robione w celu przygotowania literatury do referatu, pracy, czyli w rezultacie kończą się utworzeniem zestawienia. Czasem szukają publikacji, które są w bibliotece specjalistycznej, gdzie nie ma potrzeby składania zamówień w katalogu. Studenci i pracownicy mają wolny dostęp do półek, mogą wypożyczać do czytelnii lub do domu. Nie zawsze wyszukiwania muszą kończyć się zamówieniem publikacji. Dlatego też ankieta oraz wywiady wydały się bardziej zasadne do określenia skuteczności wykorzystania katalogu. Z badań ankietowych przeprowadzonych w 2015 roku w BPL na grupie studentów i pracowników⁷: 67 % respondentów uznało katalog za skuteczne narzędzie wyszukiwawcze, 25 % ankietowanych nie miało zdania, 8 % użytkowników uważało, że katalog nie spełnia swojej roli. W roku grudniu 2016 roku oraz styczniu i lutym 2017 roku przeprowadzone zostały wywiady wśród studentów na temat skuteczności wyszukiwań w katalogu: 61 % uznało za skuteczne narzędzie wyszukiwawcze, 9 % zwróciło uwagę na przydatność linków do BC PL oraz tytułów czasopism, 11 % nie miało zdania, 19 % uznało za skuteczne narzędzie «w zależności od tego, co się poszukuje» (częste wyrażenie powtarzane przez studentów).

Po przeprowadzonej analizie danych udało się doprecyzować, jak wyglądają typowe zachowania czytelnika korzystającego z katalogu. Pierwszy typ zachowania: użytkownik rozpoczyna sesję wyszukiwawczą w katalogu ze strony www biblioteki, na początku wpisuje słowo (słowa) w pole wyszukiwania prostego, następnie wybiera konkretny opis bibliograficzny. Potem ponownie wyszukuje i zamawia publikację. Drugi typ: wybiera wyszukiwanie proste, wpisując poszukiwane słowo (słowa), następnie loguje się do swojego konta czytelnika, ponownie wpisuje termin w polu wyszukiwania prostego, wybiera opis bibliograficzny, powraca do wyszukiwania prostego, przeszukuje rezultaty, wybiera opis bibliograficzny, tworzy zestawienie. Trzeci typ: użytkownik loguje się do swojego konta czytelnika, wpisuje słowo (słowa) w polu wyszukiwania prostego, z otrzymanej listy rezultatów wybiera opisy bibliograficzne, tworząc zestawienie, następnie

⁷ E. Matczuk, K. Pełka-Smętek, *Badanie poziomu satysfakcji użytkowników Biblioteki Politechniki Lubelskiej*, Bibliotekarz Lubelski, Lublin [2016], r. 58 (rok 2015/2016), s. 213.

powraca do wyszukiwania poprzez pole wyszukiwania prostego, zamawia wybrane egzemplarze.

Wnioski

Użytkownicy najchętniej korzystają z wyszukiwania prostego, ponieważ jest to najłatwiejszy sposób wyszukiwania danej pozycji w katalogu na podstawie znanych mu danych, np. tytuł dokumentu lub nazwisko autora, ponieważ najczęściej wyszukują literaturę wskazaną przez wykładowcę. W przypadku wyszukiwania w hasłach, również wybierają najczęściej nazwisko autora. Jeśli korzystają z dostępnych faset, to najchętniej zawężają poszukiwania do charakterystyki treściowej dokumentu oraz roku wydania. Niewielu czytelników korzysta z opcji wyszukiwania zaawansowanego, nie do końca rozumiejąc zastosowania i możliwości tego narzędzia. Dopiero studenci drugiego stopnia studiów, po szkoleniach z Informacji naukowej, rozpoczynają wyszukiwanie w szerszym zakresie, gdzie samodzielnie muszą wyszukać literaturę do pisanie pracy dyplomowej⁸. Katalog BPL oprócz narzędzi wyszukiwawczych daje użytkownikowi możliwość zapisywania wybranych publikacji w schowku, tworzyć zestawienia i prolongować wypożyczone materiały. Narzędzia z pozoru łatwe do wykorzystania bywają czasami błędnie interpretowane, są niewykorzystywane. Zdarza się, że schowek oraz możliwość utworzenia zestawienia bywa mylona ze złożeniem zamówienia. Niewielki procent osób korzysta ze schowka, opcji «Zapisz Moje zestawienia» oraz możliwości prolongaty ze swojego konta.

Interfejs katalogu powinien w przejrzysty sposób dostarczać użytkownikowi potrzebnych informacji oraz umożliwić dostęp do nich za pośrednictwem efektywnego systemu wyszukiwania. Dzięki przyjaznemu interfejsowi, większej intuicyjności wyszukiwania, powinny zachęcać do szerszego jego wykorzystania. Z przeprowadzonych badań wynika, że użytkownicy jednak nie wykorzystują w pełni możliwości katalogu, nadal identyfikując katalog jako podstawowe źródło informacji wyłącznie o zbiorach drukowanych. Dlatego też planujemy położyć większy nacisk na promocję informacyjną o zbiorach elektronicznych w naszym katalogu. Natomiast, aby

⁸ E. Matczuk, K. Pełka-Smętek, *Biblioteki specjalistyczne w opinii społeczności akademickiej Politechniki Lubelskiej*, W: *Z problemów bibliotek naukowych Wrocławia. IV Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy*, nr 11, Wrocław 2014, s. 405.

zwiększyć efektywność wyszukiwawczą podjęto decyzję o zmianie obecnej klasyfikacji księgozbioru jaką jest Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta na Klasyfikację Biblioteki Kongresu. Zmiana ta ma znaleźć odzwierciedlenie w wyszukiwaniu fasetowym, aby użytkownicy mieli możliwość łatwiejszego, a przede wszystkim skuteczniejszego dotarcia do potrzebnych informacji. Planowane jest wzbogacenie katalogu o opisy filmów instruktażowych oraz rozszerzenie oferty szkoleniowej z zakresu wyszukiwania w katalogu na zajęciach z Przysposobienia bibliotecznego i Informacji naukowej⁹.

Katalog BPL jest pierwszym miejscem kontaktu użytkownika ze zbiorami biblioteki, chcemy aby był użyteczny i funkcjonalny. Dla czytelników oczywiste jest, że wyszukiwanie informacji w katalogu będzie przypominało im możliwości, które są dostępne w znanych serwisach internetowych, np. będą mogli dzielić się opinią o publikacji z innymi użytkownikami. Uruchomienie tych funkcji zwiększy atrakcyjność katalogu. Mamy również nadzieję, że podjęte przez nas kroki, m. in. zwiększenie promocji informacji o zasobach elektronicznych w katalogu, wdrożenie nowej klasyfikacji zwiększy wykorzystanie naszego katalogu.

Bibliografia

Gajda J., *Publikacja równoległa (tradycyjna i elektroniczna) w praktyce biblioteki akademickiej*, W: *Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów: materiały konferencyjne*, pod red. S. Wojnarowicz, B. Kasperek, Lublin 2011, s. 96–103.

Gmiterek G., *Katalogi OPAC «następnej generacji»: charakterystyka, różnorodność i możliwości ich wykorzystania*, W: *Biblioteka, książka, informacja i Internet 2010*, praca zbiorowa pod red. Z. Osińskiego, Lublin 2010, s. 296.

Matczuk E., Pełka-Smętek K., *Badanie poziomu satysfakcji użytkowników Biblioteki Politechniki Lubelskiej*, W: *Bibliotekarz Lubelski*, R. 2015/2016, s. 211-219.

Matczuk E., Pełka-Smętek K., *Biblioteki specjalistyczne w opinii społeczności akademickiej Politechniki Lubelskiej*, W: *IV Wrocławskie Spotkania Bibliotekarzy, Z problemów bibliotek naukowych Wrocławia*, nr 11, Wrocław 2014, s. 401–410.

⁹ E. Matczuk, *Funkcja edukacyjna biblioteki uczelnianej na przykładzie Biblioteki Politechniki Lubelskiej*, W: *Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne* 2016, t. 106, s. 84.

Matczuk E., *Funkcja edukacyjna biblioteki uczelnianej na przykładzie Biblioteki Politechniki Lubelskiej*, W: Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne, Lublin 2016, T.106, s.83–88.

Murray P, *Discovery tools and the OPAC, PowerPoint presentation at NISO forum on next generation discovery tools: new tools, aging standards, available* [online], [dostęp 27.01.2017]. Dostępny w: <http://dltj.org/article/discovery-layer-video-tour/>.

Skórka S., *Fasety na nowo odkryte. Integrowanie systemów nawigacji i organizowania informacji*, W: Zagadnienia Informacji Naukowej, vol. 53, Warszawa 2014, nr 2, s 92–109.

Ewa Matczuk
Wojciech Morek
Tomasz Szuster

Zawsze znajdzie się więcej informacji... – katalog Biblioteki Politechniki Lubelskiej skuteczne narzędzie wyszukiwawcze

Streszczenie. Dostęp do nowych technologii zmienił wymagania użytkowników w stosunku do usług biblioteczno-informacyjnych. Czytelnicy oczekują, że biblioteczny system informacyjno-wyszukiwawczy, którego elementem jest katalog komputerowy, będzie posiadał narzędzia znane z serwisów internetowych. Katalog Biblioteki Politechniki Lubelskiej oferuje usługi wykorzystywane w katalogach typu 2.0. W artykule zostaną omówione funkcjonalności katalogu, zostanie przeprowadzona analiza strategii wyszukiwań i skuteczności wykorzystywanych narzędzi.

Słowa kluczowe: katalog 2.0, narzędzia wyszukiwawcze, strategie wyszukiwawcze, badania.

Ewa Matczuk
Wojciech Morek
Tomasz Szuster

There is always more information... – online catalogue of Lublin University of Technology as effective search tool

Abstract. Access to new technologies has changed the experience of library users with library and information services. Readers expect that the library information and retrieval system, which includes the computer directory, will have tools known from the Internet. Catalog of the Lublin University of Technology Library offers services used in catalogs of 2.0 type.

The article will discuss the functionality of the catalog directory and analyze the search strategy and the effectiveness of the tools used.

Keywords: catalog 2.0, search tools, search strategies, study.

Ева Матчук

Войцех Морек

Томаш Шустер

**Завжди можна знайти більше інформації... –
каталог бібліотеки Люблінського технічного університету –
ефективний інструмент пошуку**

Анотація. Доступ до нових технологій змінив і розширив вимоги користувачів до спектру інформаційно-бібліотечних послуг. Читачі очікують, що автоматизована бібліотечна система, елементом якої є електронний каталог, надаватиме послуг подібні Інтернет-сервісам. Каталог бібліотеки Люблінського технічного університету пропонує користувачеві послуги 2.0. У доповіді представлено функціональні можливості та пошукові інструменти каталогу бібліотеки Люблінського технічного університету.

Ключові слова: каталог 2.0, пошукові інструменти, стратегії пошуку, дослідження.